

HƯỚNG DẪN SOẠN VĂN LỚP 6

BÀI: THỨ TỰ KỂ TRONG VĂN TỰ SỰ

I. Tìm hiểu thứ tự kể trong văn tự sự

Giải câu 1 – Tìm hiểu thứ tự kể trong văn tự sự (Trang 97 SGK ngữ văn 6 tập 1)

Em hãy tóm tắt các sự việc trong truyện Ông lão đánh cá và con cá vàng và cho biết các sự việc trong truyện được kể theo thứ tự nào? Kể theo thứ tự đó tạo nên hiệu quả nghệ thuật gì?

Trả lời:

- Ông lão đánh cá bắt được cá vàng, cá vàng hứa trả ơn, ông thả cá đi mà không đòi hỏi gì cả.
- Theo đòi hỏi của vợ, năm lần ông lão ra biển và kết quả:
 - + Lần thứ nhất ông lão ra biển xin cá vàng cái máng lợn mới
 - + Lần thứ hai ông lão ra biển xin cá vàng cái nhà đẹp
 - + Lần thứ ba ông lão ra biển xin cá vàng cho vợ được làm nhất phẩm phu nhân
 - + Lần thứ tư ông lão ra biển xin cá vàng cho vợ làm nữ hoàng
 - + Lần thứ năm ông lão ra biển theo đòi hỏi của mẹ vợ xin cá vàng cho mẹ ta làm Long Vương, bắt cá vàng phải hầu hạ.
- Vợ chồng ông lão trở lại cảnh nghèo khổ.

=> Các sự việc trong truyện đã được sắp xếp theo thứ tự tăng tiến, thể hiện ở năm lần ông lão ra biển cầu xin cá vàng: mỗi lần đòi hỏi của mẹ vợ lại tăng thêm lên, ông lão tội nghiệp hơn, biển phản ứng dữ dội dần lên. Từ đó cho thấy lòng tham vô độ của mẹ vợ đã dẫn đến đến cực: hai vợ chồng ông lão trở lại nghèo như xưa.

Giải câu 2 – Tìm hiểu thứ tự kể trong văn tự sự (Trang 97 – 98 SGK ngữ văn 6 tập 1)

Đọc bài văn dưới đây và trả lời câu hỏi:

Cái tin rằng Ngõ bị chó cắn rách cả bắp chân, được băng bó ở trạm y tế xã đến chiều nay đã truyền đi khắp xóm.

Số là trưa nay, khi xóm làng đang yên tĩnh, thì vang lên tiếng kêu thất thanh, mỗi lúc một rõ: “Chó dại! Chó dại! Cứu tôi với!”. Nhiều người nghe, nhận ra tiếng rằng Ngõ, nên chẳng ai chạy ra ứng cứu. Bởi dân trong xóm đã một lần mắc lừa rằng Ngõ.

Ngỗ mồ côi cha mẹ từ sớm, hiện sống với bà ngoại, một người quanh năm ốm yếu, nhà lại nghèo. Thiếu sự rèn cặp của bố mẹ, Ngỗ đi học bữa đực bữa cái, rồi cuối cùng bỏ học luôn, suốt ngày lêu lổng. Người trong xóm không ai muốn cho con cái mình chơi với Ngỗ. Một hôm, chẳng biết buồn tình thế nào, đang giữa trưa yên ắng, Ngỗ ta vun một đồng trống vừa cỏ, vừa rạ ở đầu làng, rồi đốt lên, gió từ cánh đồng làm cho lửa cháy rùng rùng. Thằng Ngỗ vừa chạy vừa la: “Cháy! Cháy! Cứu với!”. Nhiều người tưởng thật chạy ra, có người xách cả xô nước, cầm câu liêm. Ngỗ thấy đánh lừa được nhiều người, cười khanh khách rồi bỏ chạy.

Mọi người tức giận lắm. Có người nói với bà lão: “Bà phải đe cháu bà, cứ thế này rồi thì không hay đâu!”. Bà ngoại đã khóc nhiều lần với cháu mà Ngỗ vẫn chứng nào tật ấy. Sự việc hôm nay chỉ là hậu quả của việc làm trước đây của Ngỗ mà thôi. Người trong xóm còn lo, chuyện chó dại cắn đâu chỉ bằng bó mà xong, còn phải tiêm nhiều mũi vắc-xin mới yên được. Liệu thằng bé có rút được bài học này không?

(Phóng tác theo truyện cổ)

Câu hỏi:

Thứ tự thực tế của các sự việc trong bài văn đã diễn ra như thế nào? Bài văn đã kể lại theo thứ tự nào? Kể theo thứ tự này có tác dụng nhấn mạnh đến điều gì?

Trả lời:

Thứ tự diễn biến các sự việc trong câu chuyện:

- + (1) Ngỗ phải băng bó, tiêm vắc-xin trừ bệnh dại.
- + (2) Ngỗ bị chó dại cắn, kêu cứu nhưng không ai đến cứu;
- + (3) Ngỗ nghịch ngợm trêu chọc, làm mất lòng tin của mọi người;
- + (4) Ngỗ mồ côi cha mẹ từ nhỏ, không có người rèn cặp, dạy dỗ nên lêu lổng, hư hỏng, mọi người xa lánh;

Thứ tự diễn biến thực tế phải là: (4) → (3) → (2) → (1)

Thứ tự đảo ngược này, tạo sự bất ngờ, thú vị, người kể muốn nhấn mạnh ý nghĩa bài học của câu chuyện nên đã kể từ hậu quả xấu ngược lại đến nguyên nhân.

II. Luyện tập

Giải câu 1 – Luyện tập (Trang 98 – 99 SGK ngữ văn 6 tập 1)

Đọc câu chuyện sau đây và trả lời câu hỏi:

Tôi và Liên là bạn thân cùng lớp, nhưng hồi Liên mới từ quê đến khu tập thể ở với bố bên cạnh nhà tôi, thì không hiểu sao tôi lại rất ghét Liên. Có thể là vì Liên mới ở quê ra mà biết ăn mặc lịch sự, lại hay giặt giũ phơi phóng, ra điếu ta đây chăm chỉ, ngoan ngoãn, làm cho tôi như bị kém cạnh!

Tôi nhớ như in lần đầu tiên va chạm với Liên. Lần ấy, ngày đầu tiên nắng to sau một tuần mưa dầm dề, mọi người ai cũng giặt giũ, phơi phóng đầy cả sân.. Khi tôi giặt xong quần áo đem phơi, thì sợi dây phơi áo nhà tôi đã phơi đầy áo quần của Liên. Tôi bực mình lừa một cách thô bạo áo quần của Liên vào một đầu, rồi phơi áo quần của mình vào phần dây còn lại, xong việc tôi đi vào nhà. Liên nhìn thấy nhưng không nói gì. Cô đi tìm sợi dây khác buộc làm dây phơi rồi phơi áo quần của mình lên đó.

Hôm ấy tôi cùng mẹ đi phố, nhân thể ghé thăm bà ngoại, đến chiều mới về. Không ngờ đến chiều thì trời đổ mưa to. Nhìn trời mưa tôi nghĩ, chắc áo quần của mình phơi đã ướt sạch rồi. Nhưng khi về nhà thì áo quần đã được ai thu dọn. Tôi đang đưa mắt nhìn quanh, thì Liên sang bảo, khi trời sắp mưa, cô đã kịp rút hộ vào và đem trả lại cho tôi. Nhìn xấp quần áo khô đã gấp gọn gàng, tôi thực sự ngạc nhiên và cảm động. Tôi cảm thấy mặt mình nóng bừng lên. Thì ra tôi đã nghĩ xấu cho Liên.

Từ đó tôi và Liên trở thành đôi bạn thân trong khu tập thể, vui buồn có nhau...

(Tự thuật của một học sinh)

Câu hỏi:

Câu chuyện được kể theo thứ tự nào? Chuyện kể theo ngôi nào? Yếu tố hồi tưởng đóng vai trò như thế nào trong câu chuyện?

Trả lời:

- Tóm tắt các sự việc theo thứ tự tự nhiên, thực tế:
- + (1) Liên mới ở quê ra, sống cùng khu tập thể với tôi;
- + (2) Tôi ghét Liên vì cô làm tôi kém cạnh;
- + (3) Tôi nghĩ xấu về Liên và đã có hành động không đẹp;
- + (4) Khi tôi vắng nhà, trời mưa, Liên đã rút hộ quần áo vào và đem trả lại;
- + (5) Tôi và Liên trở thành đôi bạn thân.
- Truyện được kể theo ngôi thứ nhất, người kể chuyện – nhân vật xưng “tôi”.
- Sự việc trong câu chuyện được kể ngược: (5) – (2) – (3) – (4) – (5)
- Yếu tố hồi tưởng đóng vai trò:
- + Hoàn tất một câu chuyện đã biết, đã xảy ra.
- + Giải thích vì sao hiện nay “tôi và Liên” vui buồn có nhau.

Giải câu 2 – Luyện tập (Trang 99 SGK ngữ văn 6 tập 1)

Cho đề văn: “Kể câu chuyện lần đầu em được đi chơi xa”.

Em hãy tìm hiểu đề và lập dàn bài.

Gợi ý:

- *Lần đầu em được đi chơi xa trong trường hợp nào? Ai đưa em đi?*
- *Nơi xa ấy là đâu? Về quê, ra thành phố. Hay đi tham quan nơi nào? v.v...*
- *Em đã trông thấy gì trong chuyến đi ấy? Điều gì làm em thích thú và nhớ mãi?*
- *Em ước ao những chuyến đi như thế nào?*

Trả lời:

a. Mở bài:

+ Lí do của chuyến đi chơi xa và nơi sẽ đến.

+ Chuẩn bị cho chuyến đi và lên đường.

b. Thân bài:

– Cảnh dọc đường đi:

+ Phong cảnh, những nét đặc biệt.

+ Tâm trạng của em và thái độ mọi người trên xe.

– Đến nơi:

+ Hoạt động đầu tiên.

+ Kể những hoạt động nổi bật, thú vị tiếp theo (chú ý: chọn kể nhiều dạng hoạt động khác nhau cho phong phú ; nên sắp xếp thứ tự kể theo thời gian. Mỗi hoạt động kể trong một đoạn văn có kết hợp kể với miêu tả cảnh vật, hoạt động,...).

– Kết thúc chuyến đi:

+ Chuẩn bị trở về.

+ Cảnh vật, tâm trạng, hoạt động trên đường về.

c. Kết bài:

+ Suy nghĩ về chuyến đi.

+ Mong ước.